

ALGUNES LLIÇONS DE LA INTIFADA TUNISIANA

José Nieto

16/01/2011

www.sodepau.org

La revolta popular i la fi del regne de Ben Ali i els seus, ha agafat a peu canviat a molts actors de la política internacional. A experts i governs occidentals i els seus aliats en la regió magrebina per descomptat; en el cas de la UE, com gairebé sempre li ocorre (Algèria, 1992; Palestina en in comptables ocasions; Turquia en unes quantes i un llarg etcètera); per descomptat, el propi Ben Ali i afins han estat els primers en no esperar-se'l, submergits en aquesta autocomplaença en que s'instal·len molts dictadors, sobretot quan ho són gairebé trenta anys i tenen una "claca" important, tant a nivell nacional com internacional, que els hi aplaudeix "les seves obres" (l'actitud preferida de la UE davant tipus com Ben Ali); però m'atreviria a dir que, fins i tot a la mateixa oposició tunisiana en l'exili, li ha sorprès la revolta popular i el ràpid desenvolupament dels esdeveniments.

Per això, m'agradaria ressaltar algunes del que penso són lliçons d'aquesta intifada tunisiana i igualment ressaltar algunes dades per a la reflexió i l'anàlisi. El primer de tot a assenyalar és que Tunis és el país de tot el Magrib que presenta les xifres d'escolarització més altes, el mateix d'alfabetització; on la situació i drets de la dona d'aquesta regió més s'assemblen als paràmetres europeus; on a diferència del Marroc i Algèria, no hi ha violència política, ni presència significativa de grups salafistes yihadistes ni de caràcter armat ni pacífics; primer país de l'anomenat petit Magrib (Algèria, El Marroc i Tunis) i segon del nord d'Àfrica en l'escala de l'Índex de Desenvolupament Humà; i no existeixen barriades populars amb els nivells de misèria i barraquisme que es donen en aquests dos països. D'altra banda pel que fa a nivells d'atur, no són més alts que en els dos països abans citats; pràcticament, a diferència d'Algèria, no és ric ni en petroli ni en gas; no ha viscut cap guerra civil des de la seva existència com a país independent i quant a longevitat dictatorial del seu sistema polític, no duia, significativament parlant, més temps instaurat que el règim polític algerià (una cinquantena d'anys ambdós).

Dit això, la pregunta que tocava fer-se és: ¿les dimensions populars de la revolta tunisiana ha estat gràcies a tot això assenyalat més amunt, en contra del que alguns pensaven? Per descomptat, entre aquests alguns, estava la UE i els països europeus, atès que des de dècades han avalat el règim tunisià, bé sota mandat de Habib Bourguiba, bé sota el de Ben Ali; atès que han avalat, des de fa gairebé seixanta anys, la seva brutal repressió, com la dirigida, a inicis dels anys 90, contra el moviment islamista Nahda, pacífic i democràtic, davant l'arrelament popular d'aquest moviment que en aquests anys els va dur a obtenir gairebé el 20% dels vots poc abans de ser il·legalitzat i els seus membres brutalment detinguts, torturats, assassinats o obligats a exiliar-se.

Posteriorment i una vegada "extirpat el perill islamista" els països europeus van seguir avalant la repressió desencadenada permanentment contra l'esquerra tunisiana, sotmesa als mateixos mètodes repressius que els islamistes.

Per a alguns representants d'aquests governs o institucions europees els beneficis de la col·laboració econòmica amb el règim tunisià i l'actitud d'aquest de "deixar-se assessorar" pels experts europeus en governança democràtica, ja era suficient per a signar amb

aquest país un Acord d'Associació amb la UE, -va ser amb el primer país del Magrib amb qui es va signar un acord d'aquest tipus, fa ja una mica més d'una dècada-.

Per descomptat, aquests dirigents polítics pensaven que tot això serviria per a frenar qualsevol revolta popular o canvi no amigable de règim i fer avançar a Tunis cap a l'aprofundiment "de la democràcia", doncs ja sabem que entre molts dels nostres dirigents polítics hi ha el pensament que amb "el desenvolupament econòmic sota un model socialdemòcrata liberal o demòcrata liberal, la democràcia es consolida automàticament".

I així arribem als nostres dies, que podríem dir, que la Intifada tunisiana ha enxampat a la platja i prenent el Sol no només a Ben Ali i els seus afins, sinó també als seus més fermes aliats occidentals. Que curiós! Sol i platja era el miratge que el règim tunisià més utilitzava, al costat dels "avanços de la dona", per a mostrar-nos els seus assoliments i ocultar la seva repressió i corrupció.

Però una cosa és que es produeixi una revolta popular de les dimensions de la tunisiana, que ha aglutinat, majoritàriament i de forma no estructurada, a totes les classes populars, la qual cosa ja és significativa, i una altra, que aquesta intifada faci caure un règim dictatorial de gairebé seixanta anys! I aquí entra en escena un actor que, en aquests moments de la pel·lícula, està jugant un paper fonamental, i és l'exèrcit tunisià. La majoria dels comandaments del mateix no es beneficiava en la mateixa mesura que l'entorn familiar de Ben Ali del saqueig del país i tampoc havia estat utilitzat pel règim en la repressió al mateix nivell que la policia i els seus comandaments.

Però de tots és conegut els vincles del règim dictatorial de Ben Ali amb els successius governs francesos i la influència de França a Tunis. És possible que els serveis secrets d'aquest país també estiguessin prenent el Sol a la platja i no estiguessin al corrent, no ja de la intifada, sinó de que l'exèrcit tunisià no estava disposat a salvar el cap del "clan Ben Ali"? Algunes imatges de confraternització entre soldats tunisians i població, semblen tretes de la revolució portuguesa de 1974. ¿Estem davant una versió de la "revolució dels clavells" a la tunisiana o simplement, d'una reedició dels "cops militars a la mauritana" o davant l'inici d'un procés d'usurpació de les lluites i reivindicacions populars que finalitzi en allò de "el mateix gos amb diferent collaret"?

Indubtablement, el poble tindrà l'última paraula i la tindran també les forces de l'oposició si es mantenen unides. Una vegada arribats a aquesta fase del procés, a les "forces de l'estatus quo" i del "remou, remou perquè tot quedi igual", els serà molt i molt difícil que això sigui així.

És ben trist constatar una vegada més, o potser el millor és alegrar-se'n, l'irrellevant paper de la UE en tots aquests dies, dels seus agents de "governança política", de la mediocritat de les seves anàlisis i de com els seus posicionaments estan sent sobrepassats i arriben sempre unes quantes hores tard, patètic! Quan estaven "saludant les mesures preses per Ben Ali para avançar en reformes, bla., bla, bla.....", resulta que Ben Ali i els seus "secuaces" estaven volant a l'exili daurat d'Aràbia Saudita.

Al marge de fins a on arribi en la consecució de les seves aspiracions populars, el poble tunisià ha donat una lliçó a molts; no queda més que aprendre dels seus assoliments, felicitar-los per la seva victòria i honorar a les seves morts.